

odstavec čís. 6, jakož i z povahy pojistky jakožto papíru důkazního o uzavření a obsahu smlouvy. Pouze v tom případě, jedná-li se o pojistku doručiteli svědčící, má pojistka povahu papíru legitimačního. V tomto případě však stačí, jak správně uznali oba nižší soudové, předložení pojistky při výplatě.

Čís. 2245.

Sklep pod cizím pozemkem jest samostatným předmětem právního a knihovního obchodu.

(Rozh. ze dne 6. února 1923, Rv I 813/22.)

Pod domem č. p. 489 a zahradou náležejícími vlastnický žalobkyni, byl sklep, jenž vystavěn byl dávno před tím, než dům č. p. 489. Přístup ke sklepu byl z ulice a sklepu bylo vždy používáno vlastníky domu č. p. 575, kteří dovolovali tu a tam z ochoty vlastníkům domu č. p. 489 používání sklepa. Posléze stal se vlastníkem domu č. p. 575 žalovaný, nabyv ho odevzdací listinou po svém otci, jemuž byl dům přiznán v roce 1866 adjudikační listinou v řízení dražebním se vším příslušenstvím, mezi nímž uveden i onen sklep. Sklep netvořil samostatného knihovního tělesa. Při zakládání pozemkové knihy pro dům č. p. 489 nebyly proti zjištění v protokolu, že na nemovitosti nevázne ani služebnost ani práv, vzneseny námitky. Žalobou domáhala se vlastnice domu č. p. 489 proti vlastníku domu č. p. 575, že jí přísluší ku spornému sklepu právo vlastnické, že jest oprávněna sklepa spolupoužívatí a dáti si k němu zřídití klíč. Procesní soud první stolice žalobu zamítl v podstatě z těchto důvodů: Ze zjištění plyne, že žalovaný mní se býti vlastníkem sporného sklepa. Jde nyní o to, zda jest možným vlastnictvím ku sklepu pod cizím pozemkem a, je-li tomu tak, zda žalovaný nepozbyl vlastnického práva, neuplatniv ho v ediktální lhůtě §u 6 a 7 zákona ze dne 25. července 1871 čís. 96 ř. zák. O tom, že jest přípustno nabýti a vybudovati sklep v cizím pozemku, nelze pochybovati, neboť to výslovně dovolil již dvorský dekret ze dne 2. července 1832, čís. 151 sb. z. p. Ani zákon ze dne 30. srpna 1870, čís. 50 ř. zák., třebaž vztahuje se dle svého doslovu pouze na budovy, tomu nebrání, neboť dle §u 2 zák. mohou právní poměry, jež byly založeny před účinností zákona dělbou, i nadále tvořiti předmět zápisu do pozemkové knihy. Z toho plyne, že dělba mezi vlastnictvím pozemku a vlastnictvím sklepa, ježto tu byla již před zákonem právě zmíněným, jest po zákonu přípustna. Vzhledem k tomu bylo též zbytečno, by žalovaný podal námitky proti zjištění protokolu, že k pozemku (domu) č. p. 489 nepřislouší nikomu služebnost ani právo, ježto jeho právo ku sklepu bylo jeho právem samostatným, jež bylo možno vtěliti do knih jako samostatné knihovní těleso. Že se tak nestalo, jest pro tento spor bez významu. Žalobkyni nepřislouší vlastnické právo ku sklepu, pročez bylo žalobu v tomto směru zamítnouti. Ostatní žádání žalobní ukázalo se bezdůvodno zjištěním, že žalovaný vždy sám používal sklepa a pouze tu a tam dovolil žalobkyni, by si ve sklepě to neb ono uložila. O d v o l a c í

s o u d rozsudek potvrdil v podstatě z těchto důvodů: Právo vlastnické jest v zásadě neobmezené (§ 354, 362 obč. zák.). Lze je obmeziti pouze cizími věcnými právy nebo z ohledů veřejných (§ 365 obč. zák.). Žalobkyní tvrzená knihovní držba spočívá v tom, že jest právo knihovně připsáno pro právní podmět. Zápisy takové mají pouze za účel, spolehlivě vyznačovati právní stav knihovního předmětu a umožňovati změnu nebo zrušení knihovnických práv na nemovitostech. Ustanovení Šu 431 a 436 obč. zák. a Šu 4 knih. zák., že vlastnictví na nemovitostech nabývá se jediné zápisem do pozemkové knihy, nelze pojímati v tomto všeobecném doslovu. Jestliž celá řada případů, kdy lze vlastnictví na nemovitostech nabýti i bez zápisu do pozemkové knihy (sr. § 407, 410, 386, 387, 365 (zák. ze dne 18. února 1878, čís. 30 ř. zák.) 417—419, § 201 III. dílčí nov. 1468—1477, 1500 obč. zák., § 237 ex. ř.). Rovněž nelze použiti Šu 431 obč. zák. pro nemovitosti, jež dosud nejsou v knize pozemkové zapsány, ač jsou ve vlastnictví určité osoby. Jest tedy dle obč. zák. možno vlastnické právo k nemovitostem bez knihovního vkladu. V případech takových jest rozeznávati mezi vlastníkem knihovním a přirozeným a možno přiznati vlastnictví tomu právnímu podmětu, u něhož se skutečně všechny znaky pojmu vlastnictví vyskytují. Má-li býti knihovní vlastnictví neodporovatelným, musí býti knihovní vlastník zároveň vlastníkem přirozeným. Jen toho lze považovati za vlastníka nemovitosti, kdo obsah vlastnického práva dle Šu 354 a 362 obč. zák. skutečně vykonává. Ze zjištění vyplývá, že znaky práva vlastnického vyskytují se u žalovaného, pročež pouhý knihovní zápis neprospívá žalobkyni. Ohledně opomenuté námitky dle Šu 6 zákona ze dne 25. července 1871, čís. 96 ř. zák. se podotýká, že opomenutí to mělo by účinek pouze vůči třetím osobám, nikoliv však vůči žalobkyni, jež jest dědičkou (§ 547 obč. zák.) tehdejší vlastnice domu č. p. 489. Jinak poukazuje se na důvody prvního soudu, pokud připuštěna možnost samostatného vlastnického práva ku sklepu pod cizím pozemkem. Tuzemskému právu není pojem »sklepního práva (Kellerrecht)« cizím a jest je považovati buď za právo vlastnické nebo za služebnost. V onom nakládá se s ním jako se samostatným knihovním tělesem, v tomto případě jest věcným břemenem nemovitosti. Není třeba zkoumati, zda žalovanému přísluší ku sklepu právo vlastnické, kdyžť jest vzhledem ku zjištěním zodpověděti záporně otázku, že žalobkyně vlastníci sklepa není.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Oba nižší soudy posoudily věc správně po stránce právní. Též dovolaci soud jest toho mínění, že sporný sklep, jenž leží z největší části pod pozemkem p. č. 4312/2 a jehož krk zasahuje do stavební parcely, na níž stojí dům č. p. 489, není s o u d á s t k o u těchto nemovitostí, patřících žalobkyni, nýbrž že jest v ě c í s a m o s t a t n o u a že tedy vlastnictví k tomuto sklepu není prokázáno tím, že shora zmíněné nemovitosti jsou knihovně připsány žalobkyni. Dovolatelka odkazuje se na podstatně správné důvody rozsudků nižších stolic a podotýká se

k dotyčným vývodům dovolacím, které jsou vlastně jen opakováním toho, co již v odvolacím spisu bylo uvedeno, že min. výnos ze dne 27. prosince 1856, čís. 1 ř. zák. pro rok 1857 obsahuje v bodu 4. touž výjimku, jako zákon ze dne 30. března 1879, čís. 50 ř. zák., v §u 2, nižšími soudy citovaném. Že však sporný sklep před rokem 1857 nebyl předmětem samostatného vlastnictví, nebylo ani tvrzeno, a nasvědčuje opaku toho skutečnost, prvním soudem zjištěná, že otec žalovaného dům čís. 489 a), nyní 575, vydražil již v roce 1867, zároveň s oním sporným sklepem a že mu adjudikační listinou ze dne 18. prosince 1867 zejména také onen sporný sklep do vlastnictví byl odevzdán. Netřeba proto ani poukázati k tomu, že také ministerstvo spravedlnosti opětně projevilo své mínění v ten rozum, že sklepy, postavené pod cizím povrchem, mohou býti předmětem samostatného vlastnictví; tak výnosem ze dne 15. května 1875, čís. 5111, kde se vyslovilo pro udržení dosavadního právního stavu, a odmítlo sklepní právo při zakládání pozemkových knih posuzovati jako právo na věci cizí, a výnosem ze dne 20. prosince 1893, čís. 21725, kde vyslovilo, že není zásadních závad, by sklepy zřízené pod cizími nemovitostmi, nebyly uznány za samostatné reality a předměty plného vlastnického práva. K tomu přistupuje, že ve starých pozemkových knihách sklepy pod cizím povrchem zapsány jsou v převážné většině případu jako samostatné reality a nikoli jako služebnosti, že praxe posuzuje zpravidla sklepy uvedeného druhu jako samostatné předměty vlastnictví i tenkrát, byly-li nově zřízeny a že, což nemůže zůstat bez povšimnutí, občanský zákoník, jenž při vypočtení služebností zřejmě se snaží býti co možná úplným, právě o těchto velmi důležitých sklepních právech se nezmiňuje, což dovoluje závěr, že je sám za služebnosti nepokládá. Není závary, by jak právo vlastnické k pozemku, pod kterým sklep byl postaven, tak právo vlastnické ku sklepu nebylo vedle sebe jako plné vlastnické právo vykonáváno, což opět nasvědčuje tomu, že tato sklepní práva z pravidla jsou právy vlastnickými. Je-li však sporný sklep samostatnou věcí, samostatným hospodářským statkem a následkem toho, jak doličeno, samostatným předmětem vlastnického práva a v důsledku toho i samostatným tělesem pozemkové knihy, dosud ovšem ještě nevtěleným, nemůže se dovolávati žalobkyně vlastnictví k spornému sklepu proto, že je knihovní vlastníci domu č. 489 a zahrady p. č. 4312 2, nýbrž musela by dokázati důvod a právní nabytí (§ 380 obč. zák.), oč se však ani nepokusila. Muže proto zůstati nepovšimnutým, že sporný sklep dle vlastního přednesu žalující strany ve spisu odvolacím leží dokonce z části, byť i menší, pod domem čís. 575, patřícím žalovanému. Naproti tomu jest však zjištěno, že dům čís. 575 i se sporným sklepem vydražil právní předchudce žalovaného v roce 1867 a že tento a od roku 1889 jeho syn, nyní žalovaný, drželi sporný sklep nepřetržitě a drží jej dosud, z čehož s ohledem na další skutečnost, shora zmíněnou, že sporný sklep dosud do pozemkové knihy zapsán nebyl, vyplývá, že žalovaný práva vlastnického k spornému sklepu, nebyl-li vlastníkem jeho již dříve, nabyt alespoň vydržením v roce 1897 (§§ 1460, 1461 a 1468 obč. zák.) a jest proto závěr prvního soudu, že žalovaný je vlastníkem sporného sklepu, právě tak správným, jako zá-

věr odvolacího soudu, že žalobkyně jeho vlastníci není. Žaloba byla tedy zamítnuta nižšími stolicemi bez právního omylu.

Čís. 2246.

Podnikl-li ten, komu dán automobil k opravě, jízdu na zkoušku, jest on a nikoliv vlastník automobilu »podnikatelem vozby« (§ 1 odstavec třetí zákona ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák.).

(Rozh. ze dne 6. února 1923, Rv I 822/22.)

Vojtěch E. dal svůj automobil do správy mechaniku Otokaru G-ovi, jenž prováděl opravu v garáži firmy Václav R. v Č. Opraviv automobil podnikl s ním Otokar G. bez vědomí vlastníka Vojtěcha G-a jízdu na zkoušku, při níž se srazil s povozem žalobcovým. Žaloba na náhradu škody pro poškození povozu a spřežení řízena byla proti Vojtěchu E-ovi a Otokaru G-ovi. Procesní soud první stolice odsoudil oba žalované rukou společnou a nedílnou k náhradě škody, a uvedl ohledně prvžalovaného v důvodech: Jde o to, zdá i vlastník automobilu, žalovaný Vojtěch E. ručí za škodu. Dle §u 1 odstavec třetí automob. zák. neručí vlastník za škodu, když silostroj byl přenechán v čase nehody jiné osobě na její účet a nebezpečí, takže podnikatelem jízdy nebyl vlastník, nýbrž osoba jiná. Soud je toho názoru, že vzhledem k zjištění, že automobil byl tehdy dán do správy Otokaru G-ovi a že tento podnikl s ním jízdu na zkoušku, nepřestal být vlastník podnikatelem jízdy, neboť oprava prováděla se pro vlastníka v jeho zájmu, a spolužalovaný G. nestal se ještě tím, že opravu prováděl, podnikatelem jízdy na vlastní účet a nebezpečí, když se jednalo o zkoušení vozu pro vlastníka. Na tom nemění ničeho okolnost, že Otokar G. má samostatný podnik na správu motorových vozidel. Jede jen tehdy, když jízdu vyvolala potřeba vlastníka, který má zájem na tom, aby byla oprava provedena, a bez vlastníkovy potřeby by se zajisté nehoda nebyla stala. Z těchto úvah nelze mluvit o vyloučení závazku vlastníka k náhradě škody z takové jízdy vzešlé. Odvolací soud rozsudek potvrdil a uvedl v otázce, o níž tu jde, v důvodech: Je sice správné, že když v čase škodlivé události silostroj byl někomu k provozu na jeho účet a nebezpečí přenechán, ručí tento na místě vlastníka (odstavec třetí §u 1 automob. zák.), ale tomu v tomto případě tak není. Soud první stolice správně dovodil, že když automobil byl dán spolužalovanému Otokaru G-ovi do správy a tento podnikl s ním jízdu na zkoušku, nepřestal prvžalovaný být sám podnikatelem jízdy, poněvadž správa prováděla se pro něho jako vlastníka, v jeho zájmu. Spolužalovaný Otokar G. nestal se tím, že se spraveným automobilem podnikl zkušební vyjíždku, ještě podnikatelem jízdy na vlastní účet a nebezpečí, neboť jednalo se o vyzkoušení automobilu, zda může vlastníku jeho k další jeho potřebě jako vlastnímu podnikateli jízdy být již odveden.

Nejvyšší soud potvrdil rozsudek ohledně Otokara G-a, zamítl však žalobní nárok proti Vojtěchu E-ovi a uvedl v tomto směru v